

Vanhan Vaasan sairaalan kestävyysraportti vuodelta 2024

Sisällysluettelo

Johdanto.....	3
Kestävän kehityksen 17 tavoitetta:.....	3
Vanhan Vaasan sairaala.....	4
Hoito- ja mielentilatutkimusvuorokaudet vuonna 2024	5
Vastuullisuustavoitteet	5
Kädenjälki merkittäväksi tunnistettuihin YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin	6
YK:n tavoite 3: Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille.....	6
Alatavoite 3.4: Vähentää vuoteen 2030 mennessä kolmanneksella tarttumattomien tautien aiheuttamia ennenaikaisia kuolemia ennaltaehkäisyyn ja hoidon avulla sekä edistää henkistä terveyttä ja hyvinvointia.....	6
YK:n tavoite 5: Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.....	7
Alatavoite 5.1 Lopettaa kaikenlainen naisiin ja tyttöihin kohdistuva syrjintä kaikkialla.	7
YK: tavoite 8: Edistää kaikkia koskevaa kestäväää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja	8
Alatavoite 12.3: Puolittaa vuoteen 2030 mennessä maailmanlaajuinen ruokajätteen määrä jälleenmyyjä- ja kuluttajatasolla sekä vähentää ruokahävikkiä tuotanto- ja jakeluketjussa sadonkorjuun jälkeinen hävikki mukaan lukien.	9
YK:n tavoite 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan	10
Alatavoite 13.2 Integroida ilmastonmuutosta koskevat toimenpiteet kansalliseen politiikkaan, strategioihin ja suunnitteluun.	10
Toiminnan jalanjälki	11
Ekologinen	11
Toimitilat	11
Luonnon monimuotoisuus	12
Taloudellinen	12
Energiankulutus	12
Sosiaalinen vastuullisuus.....	12
Sosiaalinen jalanjälki	13
Henkilöstö	13
Ympäristö	14

Johdanto

Vastuullisuuden merkitys yhteiskunnan ja sen eri toimijoiden menestykselle tunnustetaan tänä päivänä laajalti. YK:n jäsenmaiden yhteinen Agenda 2030 -toimintaohjelma asettaa 17 globaalia kestävän kehityksen tavoitetta (Sustainable Development Goals, SDG), jotka on määrä saavuttaa vuoteen 2030 mennessä.

Kestävä kehitys tarkoittaa kehitystä, joka turvaa nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Kestävän kehityksen kolme peruselementtiä ovat ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelma Agenda 2030 tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä kestäväan kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. Valtion vastuulla on Agenda2030; toimeenpano, mutta tavoitteiden saavuttamiseen tarvitaan paikallishallinnon, yksityissektorin, kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten laajaa osallistumista.

Kestävän kehityksen 17 tavoitetta:

1. **Ei köyhyyttä:** Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta.
2. **Ei nälkää:** Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävää maataloutta.
3. **Terveyttä ja hyvinvointia:** Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille.
4. **Hyvä koulutus:** Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.
5. **Sukupuolten tasa-arvo:** Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.
6. **Puhdas vesi ja sanitaatio:** Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille.
7. **Edullista ja puhdasta energiaa:** Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uuden aikainen energia kaikille.
8. **Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua:** Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttää ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.
9. **Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja:** Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita.
10. **Eriarvoisuuden vähentäminen:** Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä.
11. **Kestävät kaupungit ja yhteisöt:** Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat.
12. **Vastuullista kuluttamista:** Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.
13. **Ilmastotekoja:** Toimia kiireellisesti ilmastomuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.
14. **Vedenalainen elämä:** Säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestävää käyttöä.
15. **Maanpäällinen elämä:** Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestävää käyttöä; edistää metsien kestävää käyttöä; taistella aavikoitumista vastaan; pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen.

16. **Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto:** Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla.
17. **Yhteistyö ja kumppanuus:** Tukea vahvemmin kestäväen kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta.

Kestävä kehitys on osa jokaisen työtä. Jokainen meistä voi vaikuttaa ja mahdollistaa parempi tulevaisuus.

Vanhan Vaasan sairaala

Vanhan Vaasan sairaala tuottaa valtakunnallisia oikeuspsykiatrisia vaativan erityistason palveluita yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa. Sairaala toimii ensisijaisesti oikeuspsykiatristen hoitojen aloituspaikkana ja osana tämän potilasryhmän kokonaishoitoa. Sairaalassa hoidetaan lisäksi hyvinvointialueiden esityksestä muita potilaita, joiden hoitaminen on erityisen vaarallista tai erityisen vaikeaa. Sairaala toimii yhtenä valtion laitoksena, jolla on itsenäinen asema STM:n asettaman johtokunnan ohjauksessa ja valvonnassa sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tulosohjauksessa. Vanhan Vaasan sairaalaa kehittää myös yhteistyötä Niuvanniemen sairaalan sekä muiden valtion sosiaali- ja terveydenhuollon erityispalveluiden kanssa.

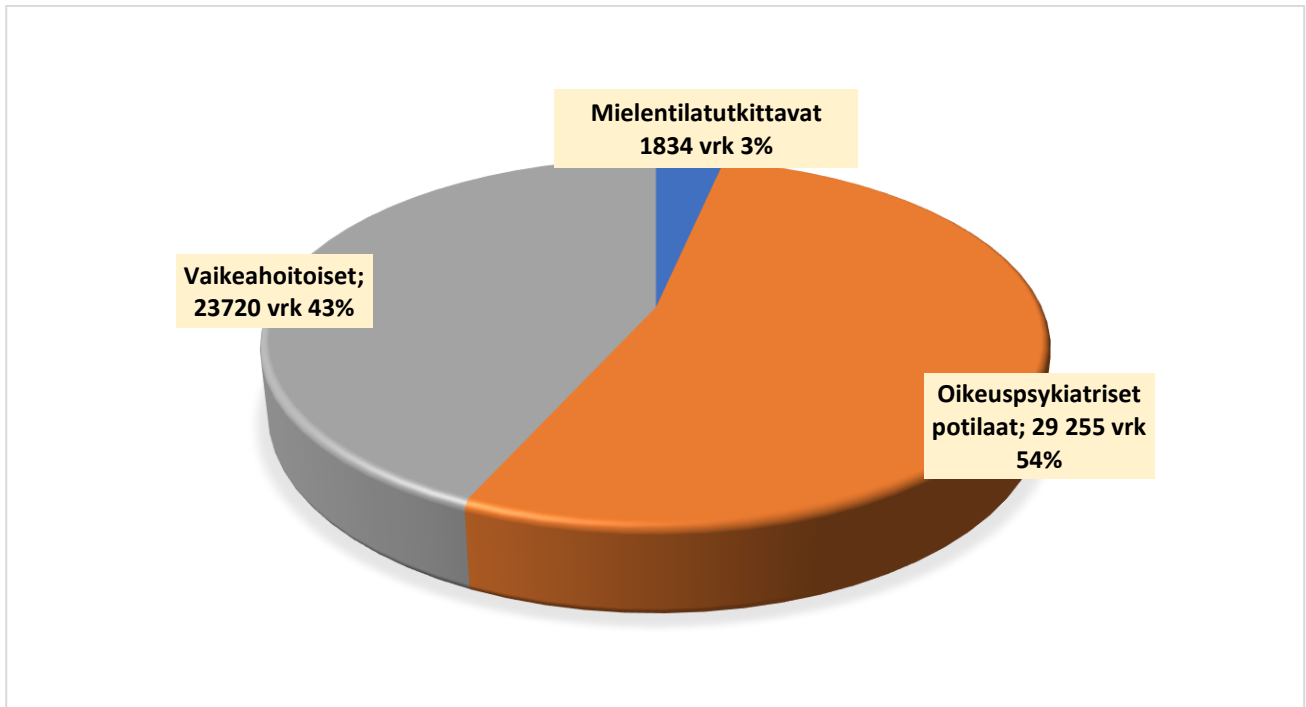
Sairaalassa tehdään mielentilatutkimuksia ja annetaan oikeuslaitoksen pyytämiä lausuntoja. Sairaalassa tehtävä tutkimus- ja kehittämistoiminta suuntautuu ensisijaisesti hoidon sisällön ja laadun sekä oikeuspsykiatrisen hoitojärjestelmän kehittämiseen. Sairaalassa annetaan oikeuspsykiatrian ja psykiatrian erikoislääkärikoulutusta Turun yliopiston koulutusohjelman mukaisesti. Sairaalan toiminnassa hyödynnetään moniammatillisia työryhmiä.

Sairaalan johtokunnassa on edustettuna Sosiaali- ja terveysministeriö, jonka alaiseen hallintoon sairaala kuuluu, Aluehallintovirasto sekä kunta-asiakkaat. Sairaala on THL:n tulosohjauksen alainen. Toimintaa säätelevät lisäksi laki (L 1292/87) ja asetus (A 1293/87) valtion mielisairaaloista, mielenterveyslaki sekä -asetus sekä laki ja asetus Terveidenhuollon oikeusturvakeskuksesta niihin tehtyine muutoksineen. Muutoksilla on pyritty oikeuspsykiatristen potilaiden vaativan hoidon keskittämiseen heidän hoitonsa edellyttämiin sairaaloihin.

Sairaalassa on vakituisia virkoja yhteensä 297. Sairaansijoja on käytössä 155. Sairaalan toimintaa arvioidaan tulosohjausmenettelyllä ja sisäisellä laadunvalvonnalla.

Kestävyyssraportti toimii myös työkaluna henkilöstön kouluttamisessa ja motivoinnissa. Raportin avulla voimme osoittaa, mitä sairaalan vastuullisuus työ konkreettisesti tarkoittaa ja miten reagoimme tasa-arvo- ja ympäristöongelmiin sekä edistämme kestävä kehitystä. Kestävyyssraportti päivitetään vuosittain ja hyväksytetään Vanhan Vaasan sairaalan johtoryhmän kokouksessa.

Hoito- ja mielentilatutkimusvuorokaudet vuonna 2024

Hoito- ja mielentilatutkimusvuorokausia Vanhan Vaasan sairaalassa oli vuonna 2024 yhteensä 54 809.

Vastuullisuustavoitteet

Kestävän kehityksen tavoitteet pyritään ottamaan huomioon sairaalan jokapäiväisessä toiminnassa. Kaikessa toiminnassamme otamme huomioon ympäristökriteerit ja sitoudumme kestävien hankintojen toteuttamiseen. Materiaalien tehokasta käyttöä ja kierrätystä sekä jätteiden lajittelua tehostamalla pienennetään sekajätteen määrää. Matkustaminen ja kuljetukset pyritään toteuttamaan ekologisesti. Pyrimme myös jatkamaan bio- sekä sekajätteen vähentämiseen tähtääviä toimia yhdessä koko henkilöstön kanssa. Vastuullisuus on yksi eettisistä periaatteistamme. Muina eettisinä periaatteistamme ovat ihmisen kunnioittaminen, hyvä hoito sekä henkilökunnan osaamisen arvostaminen. Vanhan Vaasan sairaalassa valittiin erityisesti seuraavat viisi tavoitetta, joihin ajateltiin olevan mahdollisuus vaikuttaa organisaatiossa sekä joiden arveltiin olevan mitattavissa.

Kädenjälki merkittäväksi tunnistettuihin YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin

YK:n tavoite 3: Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille

Alatavoite 3.4: Vähentää vuoteen 2030 mennessä kolmanneksella tarttumattomien tautien aiheuttamia ennenaikaisia kuolemia ennaltaehkäisyn ja hoidon avulla sekä edistää henkistä terveyttä ja hyvinvointia

Vanhan Vaasan sairaalan potilaista valtaosa sairastaa oirekuvaltaan haasteellista skitsofreniaryhmän psykoosisairautta. Skitsofrenialle on tyypillistä, että siihen liittyy normaaliin psyykkiseen toimintaan nähden ylimääraisten oireiden (kuten aistiharhat, harhaluulot jne.) lisäksi normaalin psyykkisen toiminnan puutosoireita, kuten aloitekyvyttömyys, tahdottomuus, sosiaalinen vetäytyminen sekä tunteiden latistuminen ja kyvyttömyys tuntea mielihyvää. Lisäksi suurella osalla potilastamme esiintyy sairauteensa liittyen kognitiivisiin toimintoihin liittyviä puutosoireita. Tällaisessa hoitoympäristössä, jossa joudutaan käyttämään perusoikeuksiin kohdistuvia rajoituksia, korostuu henkilökunnan vastuullisuus vielä vahvemmin.

Vanhan Vaasan sairaalassa potilaan hoitoa ohjaavat Suomen perustuslaki, mielenterveyslaki- ja asetus, laki- ja asetus valtion mielisairaaloista, laki potilaan asemasta ja oikeuksista sekä kansainväliset ihmisoikeussopimukset, laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä, potilasvahinkolaki, yhdenvertaisuuslaki, tasa-arvolaki, laki holhoustoimesta ja rikoslaki. Hoitoa ohjaavat myös Käypä hoito -suositukset.

Vanhan Vaasan sairaalassa työskentelee hyvin koulutettua henkilökuntaa ja henkilökunta on kiinnostunut kehittämään sekä itseään että työtään jatkuvasti. Sairaalassa kehitetään aktiivisesti eri hoito- ja kuntoutusmuotoja, jotta potilaille taataan paras mahdollinen kokonaisvaltainen hoito sisältäen psykiatrisen, somaattisen ja sosiaalisen hoidon ja kuntoutuksen. Mittareina hyvän ja laadukkaan hoidon tavoitteisiin pääsemiseksi tarkkaillaan skitsofrenia Käypä hoito -suosituksen mukaisesti esim. psykososiaalisten hoitojen toteutumista.

Vanhan Vaasan sairaala on mukana WHO:n tavoitteessa vähentää C-hepatiitti tartuntoja vuoteen 2030 mennessä. Vanhan Vaasan sairaala hoitaa yhteistyössä Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa kaikki C-hepatiitti tartunnan saaneet potilaat. Vuonna 2024 aloitettiin yhteistyöprojekti THL:n, HUS:n, Filhan ja hengitysliiton kanssa liittyen potilaiden ja henkilökunnan tupakasta vieroittamiseen / savuton sairaala malliin. Tarkoituksena on viedä Vanhan Vaasan sairaalan mallia tiedoksi hyvinvointialueille.

Vanhan Vaasan sairaala on hakenut SPR:n Luovutamme verta- työajalla sertifikaatin.

YK:n tavoite 5: Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.

Alatavoite 5.1 Lopettaa kaikenlainen naisiin ja tyttöihin kohdistuva syrjintä kaikkialla.

Valtion mielisairaaloissa on täysi-ikäisten naispotilaiden suhteellinen osuus selvästi miespotilaita pienempi, kuten esim. vankilapopulaatiossakin. Yhteiskunnassa naiset syyllistyvät miehiä vähemmän erityisesti vakaviin väkivaltarikoksiin.

Koska oikeuspsykiatriseen hoitoon ohjautetaan tyypillisesti syyntakeettomana tehdyn vakavan väkivaltarikoksen takia, muodostavat naiset myös selvän vähemmistön oikeuspsykiatrisista potilaista. Myös valtion sairaaloihin muista hoitoympäristöistä ohjautuvista ns. vaarallisista- ja vaikeahoitoista psykiatrisista potilaista naisten osuus on selkeästi miespotilaiden osuutta pienempi, ja heidän tulositynään ovat miespotilaisiin verrattuna useammin ongelmallinen itsensä vahingoittaminen ja itsetuhoisuus.

Oikeuspsykiatristen naispotilaiden tekemät rikokset poikkeavat oikeuspsykiatristen miespotilaiden teoista. Naisten tekemät vakavat väkivaltarikokset tapahtuvat tyypillisimmin läheisissä ihmissuhteissa, kuten parisuhteessa tai perhesuhteissa ja heillä on oikeuspsykiatrisiin miespotilaisiin verrattuna harvemmin aikaisempaa antisosiaalista taustaa. Joskus tutkimuksessa tai hoidossa voi olla myös raskaana olevia naisia, ja moni heistä ovat myös vanhempia, jolloin sairaalan sosiaalityö ja lastensuojelun huomioiminen on merkittävässä roolissa.

Sairaalan naispotilailla on usein myös runsas ja vaikea traumatausta, erilaisia hyväksikäyttö- ja uhrikokemuksia sekä alttiutta joutua edelleen näiden kohteeksi. Sen vuoksi hoitotyön tulee siis olla vahvan traumatietoista.

Päätöksenteossa naisten tarpeiden huomioiminen saattaa miesvaltaisessa ja ajoittain myös hyvin antisosiaalisessa sairaalan lähiympäristössä, varsinkin hoidon alkuvaiheessa tarkoittaa tasapainoiluna valvonnan ja vapauksien välillä. Naisten osaston erityisosaamisen huomioiminen ja ylläpito onkin nais erityisyyssnäkökulmasta erityisen tärkeää.

Vanhan Vaasan sairaalalla on pitkät perinteet nais erityisyyden huomioisesta ja sairaala on tuottanut runsaasti tieteellisiä julkaisuja naisten henkirikoksen taustalla olevista tekijöistä, heidän väkivallan teoistaan sekä heidän väkivallalle altistavista taustoista ja persoonallisuuden piirteistään. Myöskin erinäisiä riskien ja tarpeiden arviointimenetelmiä on kehitetty ja otettu käyttöön nais erityisyys huomioiden. Vaikka naisilla yhteiskunnassa esiintyy vähemmän ja luonteeltaan vähemmän henkeä uhkaavaa väkivaltaista käytöstä niin laitososuhteissa heillä monesti esiintyy huomattavasti enemmän itseen kohdistuvaa tai lievemmäksi luokiteltavaa, mutta muihin ihmisiin kohdistuvaa reaktiivista väkivaltaa.

Naisten hoitopolkua on kehitetty heidän arjessa ilmeneviä erityistarpeitaan, haavoittuvuuksia ja turvallisuustarpeitaan huomioiden. Sairaalan naistenosaston toimintamalleja ja käytäntöjä on esitelty, pohdittu ja kehitetty pitkään, sekä kansallisessa yhteistyössä esim. vakavasti oireilevien nuorten hoitopolun jatkumona että osana kansainvälistä nais erityisyyden verkostoa. Tutkimustietoa, empiirisesti valideja ja hyväksi

todettuja käytäntöjä ja naisten erityistarpeita huomioivia hoitomuotoja on sairaalassa tutkittu, sovellettu ja jalkautettu niiltä osin kuin ne soveltuvat oikeuspsykiatriaan ja potilaille, joilla psykoosisairauden lisäksi on tunteiden säätelyn ongelmia, itsetuhoisuutta ja vaikeuksia ihmissuhteissa, jotka haittaavat potilaiden elämänlaatua tai hankaloittavat tai ylläpitävät ongelmallista käytöstä.

Potilaiden kokemuksia ja kokemusasiatuntijuutta on hyödynnetty osana henkilökunnan koulutuksia, sekä pyritty kehittämään tasaveroisena enemmistönä olevan miespotilaspopulaation rinnalla. Heidän erityistarpeidensa pohjalta on siten kehitetty malleja esim. syömishäiriöiden ja seksuaalikasvatuksen osalta, huomioitu toiminnallisessa kuntoutuksessa, virkistystoiminnassa, liikunnassa. Esim. viime vuosina yleistyneet eläinavusteiset menetelmät ovat jakautuneet sairaalaan alun perin naisten keskuudessa nousseista tarpeista turvalliseen kosketukseen ja hoivan tarpeesta, joskin näistä ovat hyötäneet myös monet miespotilaat.

Hyvien käytäntöjen ylläpitämiseksi ja nais erityisyyden huomioimisen turvaamiseksi olisi äärimmäisen tärkeää myös jatkossa tutkia ja monitoroida oikeuspsykiatristen naisten erityiskysymyksiä sekä arjen että tieteellisen tutkimuksen näkökulmasta. Tutkimuskysymyksiä voisivat olla esim. lääketieteen näkökulmasta samanaikaissairastavuuden lääkehoito, oikeuspsykiatristen ja vaikeahoitoisten naispotilaiden hoitopolun prosessin kuvaaminen auki, sekä sukupuolierot riski ja tarvekartoitusten pohjaavissa hoitosuunnitelmissa ja hoidon toteutuksessa.

Potilastyöhön liittyvän toiminnan lisäksi sairaalassa on yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, joka päivitetään vähintään kahden vuoden välein.

YK: tavoite 8: Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuotavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja

Vanhan Vaasan sairaala tukee työntekijöiden työhyvinvointia sekä työssä jatkamista monin tavoin esim. Epassi, kattavat työterveyshuollon palvelut, mahdollisuus terveelliseen työpaikkaruokailuun, hyvät koulutusmahdollisuudet, työaikajoustot, hoitohenkilökunnan autonominen työvuorosunnittelu ja työaikapankki. Sairaalassa toimii myös moniammatillinen työhyvinvointiasioita edistävä Kaiku-työryhmä (Kaikki kunnossa työpaikalla). Esihenkilöt toteuttavat kehityskeskustelut säännöllisesti ja sairaalassa on mahdollisuus saada laadukasta työnohjausta. Kiinnittämällä huomiota henkilökunnan työhyvinvointiin on tarkoituksena myös lisätä houkuttelevuutta ja vetovoimaisuutta sekä sitoutumista sairaalan tarjoamiin työpaikkoihin. Toiminnassamme pyrimme sekä potilas- että työturvallisuuteen. Teemme aktiivisesti työtä henkilökunnan sairaslomien ja työtapaturmien vähentämiseen. Vanhan Vaasan sairaalassa on otettu käyttöön myös Työterveyslaitoksen TYÖOTE toimintamalli, joka tehostaa työterveyshuollon ja julkisen terveydenhuollon yhteistyötä.

Osallistumme osaltamme Tulevaisuuden Sote -osaajien koulutukseen. Arvostamme jokaista työntekijäämme ja sitoudumme terveellisiin ja turvallisiin työoloihin. Sairaala

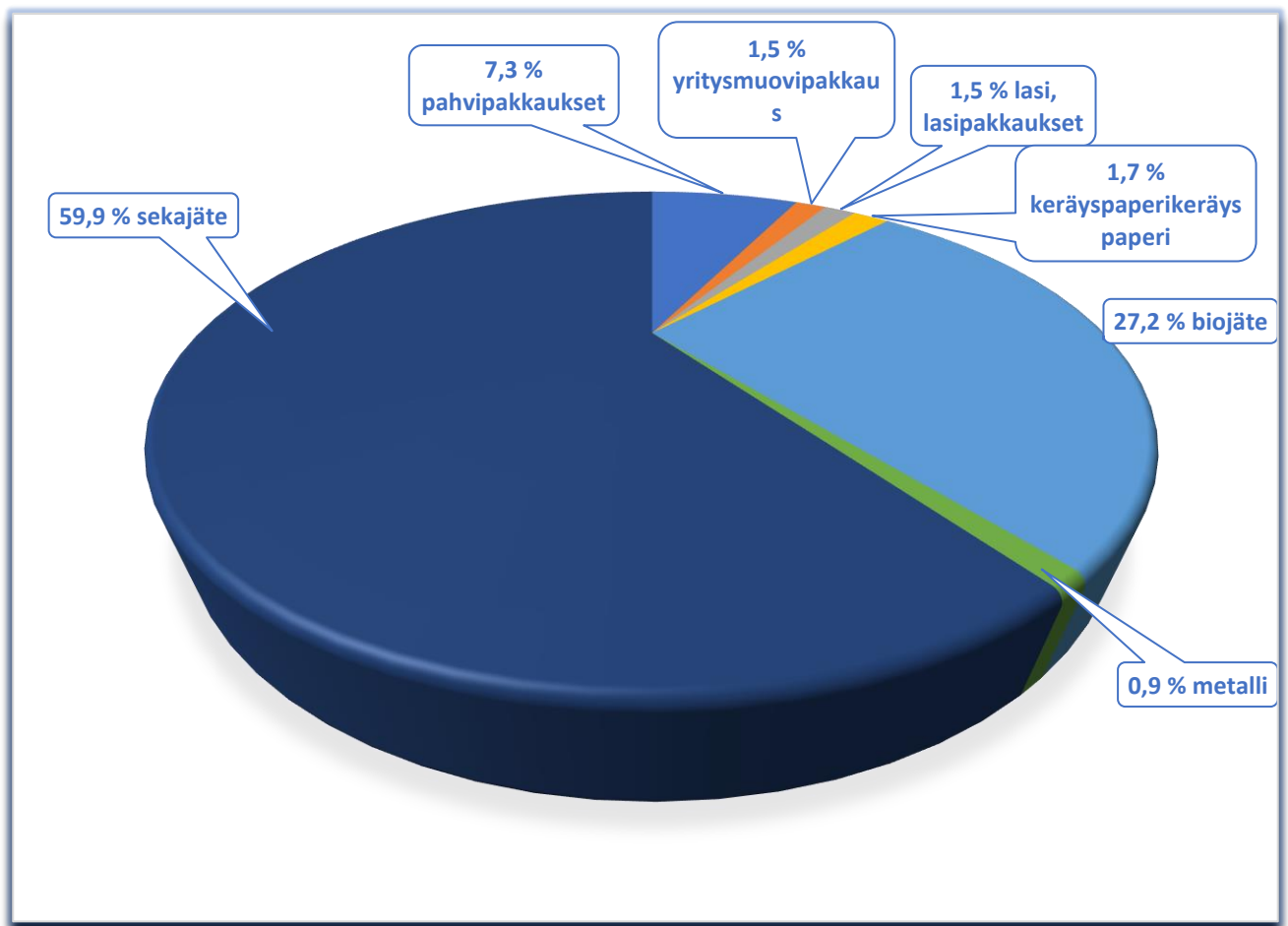
kuuluu Työterveyslaitoksen Nolla tapaturmaa- foorumiin, joka motivoi ja rohkaisee työpaikkoja tavoittelemaan korkeaa työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin tasoa.

Onnistumistamme mittaamme mm. työtyytyväisyyskyselyllä, esimiesbarometrilla, henkilökunnan vaihtuvuusprosentilla sekä kehityskeskusteluista saatavalla palautteella.

YK:n tavoite 12: Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys

Alatavoite 12.3: Puolittaa vuoteen 2030 mennessä maailmanlaajuinen ruokajätteen määrä jälleenmyyjä- ja kuluttajatasolla sekä vähentää ruokahävikkiä tuotanto- ja jakeluketjussa sadonkorjuun jälkeinen hävikki mukaan lukien.

Vanhan Vaasan sairaalan jätemäärät jätelajeittain vuonna 2024

Prosentuaalisesti suurin osa jätteistämme koostuu ruokahävikistä ja sekajätteen määrästä. Ruokahävikin määrää on pyritty pienentämään mm. annos puuroilla, tilausjärjestelmää kehittämällä. Hävikkiä pienennetään myös myymällä ulos henkilökunnalle mahdollista ylijäämäruokaa. Laskennallisesti sekajätteen määrä on sairaalassamme n. 130t ja biojätteen 60t. Haasteita sairaalan ruokajätteen pienentämiseen tuottaa se, että tahdosta riippumattomassa hoidossa oleville potilaille tulee toimittaa tietyt annoskoot, vaikka he eivät osallistuisikaan ruokailuun. Sairaalan vuoden 2024 päämäärä oli saada jätemäärää pienemmäksi sekä oikealla ohjeistuksella sekä lajittelulla kohti kestävä kehitystä. Vuonna 2024 Vanhan Vaasan sairaala osallistui kuluttajaliiton järjestämään Hävikki viikkoon 23-29.9.

Sairaalaan on perustettu kestävän kehityksen -työryhmä (KEKE), joka suunnittelee ja koordinoi tarvittavia toimenpiteitä hävikin minimoimiseksi. Työryhmän lisäksi jokaisesta yksiköstä osallistetaan sekä henkilökuntaa että potilaita mukaan toimintaan. Tarkoituksena on, että jokaisessa yksikössä on ympäristövastaava edesauttamassa asianmukaista jätteiden käsittelyä. Työryhmä pitää palaveria tarvittaessa myös jätteiden kulkutuksesta vastaavan yhtiön Verdis kanssa. Työryhmän ensimmäisinä tehtävinä oli uusia sairaalan jätehuolto-opas sekä jätteidenlajittelu ohjeet jättepisteelle. Muovinkeräys aloitettiin vuonna 2023 kuten myös biojätteen asianmukaisempi lajittelu. Työryhmä järjestää myös koulutusta henkilökunnalle jätteiden asianmukaiseen kierrättämiseen ja lajitteluun liittyen. Tavoitteena on myös ylimääräisten tavaroiden kierrättäminen ja varastojen läpikäynti, että emme säilytä mitään turhaa tavaraa.

Terveystieteiden tulisi pyrkiä vähentämään syntyvän lääkejätteen määrää. Vanhan Vaasan sairaalassa lääkehävikkiä pyritään pienentämään entisestään ja tässä osastofarmaseutilla on suuri rooli. Osastofarmaseutti tekee työtään suurimmaksi osaksi osastoilla ja huolehtii osaltaan lääkekaappien siisteydestä ja siitä, että lääkkeitä on lääkekaapeissa vain tarvittava määrä. Lääkehävikkiä voi vähentää myös oikealla pakkauskoolla ja tarkistamalla päällekkäiset tai turhat lääkitykset. Lääkekeskuksen laadunhallinnalla ja erilaisilla seuranta järjestelmillä ennaltaehkäistään lääkehävikkiä.

YK:n tavoite 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan

Alatavoite 13.2 Integroida ilmastonmuutosta koskevat toimenpiteet kansalliseen politiikkaan, strategiaihin ja suunnitteluun.

Sairaala pyrkii pienentämään toimintansa aiheuttamaa hiilijalanjälkeä. Hankinnoissa noudatetaan vastuullisuusperiaatteita, joissa otetaan huomioon ympäristövaikutukset, sosiaalinen vastuu sekä taloudellinen kestävyys. Valtaosa hankinnoista tehdään Hanselin, julkishallinnon yhteishankintayksikön, kilpailuttamilta toimittajilta. Suurten hankintamäärien ansiosta sairaala voi edistää tuotteiden ja palveluiden kehittymistä yhä vastuullisemmiksi.

Sairaalan työasemat, kannettavat tietokoneet, mobiililaitteet ja monitoimilaitteet toimitetaan Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen (Valtorin) kautta. Tämä varmistaa tuotteiden elinkaaren hallinnan ja ympäristöystävällisyyden koko niiden käyttöajan, valmistuksesta aina laitteen poistoon saakka.

Kalustehankinnoissa noudatetaan ensisijaisesti periaatetta, jonka mukaan selvitetään mahdollisuus hyödyntää olemassa olevia kalusteita sairaalan omasta varastosta ennen uuden hankinnan tekemistä. Lisäksi kalusteita kunnostetaan ja korjataan omana työnä aina, kun se on mahdollista. Tämä toimintatapa vähentää syntyvän jätteen määrää ja pidentää kalusteiden käyttöikää.

Vastuullisuuden edistämiseksi on myös löydetty yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen kanssa toimiva ratkaisu muiden virastojen ylijäämäkalusteiden uudelleenkäyttöön. Tämä mahdollistaa kalusteiden kierrätyksen tehokkaasti.

Sairaala edistää vähäpäästöistä liikennettä harkitsemalla tulevaisuudessa sähköauton käyttöönottoa. Koulutustilaisuuksiin matkustetaan mahdollisuuksien mukaan junalla tai kimpapakyydillä, ja etäyhteyksiä (Teams, Zoom) hyödynnetään erityisesti lyhyissä, yhden päivän koulutuksissa, mikä vähentää tarpeetonta matkustamista ja sen ympäristövaikutuksia.

Toiminnan jalanjälki

Ekologinen

Vanhan Vaasan sairaalan ostamassa sähköenergiassa uusiutuvien energialähteiden osuus on 20,2% ja ydinvoimalla tuotettua 32,52 %. Kokonaisenergiälähdejakauman mukaisen sähköntuotannon keskimääräiset hiilidioksidin ominaispäästöt ovat 263,35 g/kWh ja käytetyn ydinpolttoaineen määrä on 1,02 mg/kWh. Energiankulutusta pyritään vähentämään rakennusteknisten saneerausten ja uudisrakentamisen myötä.

Tulevaisuuden varalle sairaalalla on valmiudet aurinkoenergian käyttöönottoon L-rakennuksessa ja rakennuksessa 13.

Sairaalan käyttämä kaukolämpö hankitaan paikalliselta toimijalta, jonka kaukolämpö tuotetaan yli 80%-prosenttisesti uusiutuvilla energiamuodoilla sekä jäte-energialla. Jäte-energia koostuu pitkälti kierrätykseen soveltumattomasta yhdyskuntajätteestä, joka poltetaan jätteenpolttolaitoksessa. Jätteenpoltosta syntyy kaukolämpöä ja sähköä korkealla hyötysuhteella ja pienillä päästöillä. Kaukolämmön tuotannon ominaispäästöt olivat 65,2 g/kWh vuonna 2024.

Toimitilat

Sairaalan käytössä oleva rakennuskanta ajoittuu 1844 valmistuneesta päärakennuksesta nykyhetkeen (L-rakennus valmistuu 11/2025). Suurin osa rakennuskannasta on

suojeltu osana suurempaa kaavassa määriteltyä suojeltua kokonaisuutta. Rakennusten kunnossapidossa, hoidossa ja suunnittelussa otetaan huomioon kulttuurihistoriallinen merkitys. Toimitiloja suunnitellaan yhdessä Senaatti kiinteistöjen kanssa ja pyritään löytämään kaikkia osapuolia miellyttävä lopputulos kunnioittaen vanhaa rakennuskantaa.

Luonnon monimuotoisuus

Vanha Vaasa on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Se on monimuotoinen maisemanähtävyys rikkaine luonto-, kulttuuri-, asutus- ja muinaishistoriallisine arvoineen.

Sairaala-alueen puistomainen pihapiiri kulkuväylineen on säilyttänyt alkuperäisen luonteensa ja se tekee Vanhan Vaasan sairaala-alueesta kokonaisuuden, joka on yksittäisiä rakennuksiaan arvokkaampi. Alueen arvokkuutta lisää se, että ympäröivä puisto-alue sekä pihat ovat alkujaan suunniteltu rakennuksia täydentäviksi pihoiksi ja puistoksi. Rakennuksia ympäröi vuosikymmenien kuluessa kehittynyt rehevä ja monipuolinen puistokasvillisuus, joka yhdistää alueen arvokkaaksi miljöökokonaisuudeksi. Alueen puistomaisen miljöökokonaisuuden ja tunnelman säilyttäminen tulevaisuudessa on tärkeää.

Taloudellinen

Energiankulutus

Peruskorjauksien yhteydessä uusimme talotekniikkaa, joka on taloudellisempaa ja ympäristöystävällisempää. Rakentamisessa huomioidaan hiilijalanjälki.

Sosiaalinen vastuullisuus

Vanhan Vaasan sairaalan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma päivitetään vähintään, joka toinen vuosi. Vanhan Vaasan sairaala pyrkii edistämään yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan, estämään syrjintää kaikissa muodoissaan ja puuttumaan havaittuun tai ilmoitettuun syrjintään. Tämä koskee sekä palvelujen käyttäjiä että henkilöstöä. Sairaalassa pyritään edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä kaikkien toiminnassa mukana olevien henkilöiden (palvelujen käyttäjien, työntekijöiden ja työnhakijoiden) yhdenvertaisuutta. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustilanteesta raportoidaan vuosittain sairaalan johtokunnalle ja henkilöstölle mm. toiminta- ja henkilöstöker-toimuksissa.

Esihenkilöbarometri ja työtyytyväisyyskysely toteutetaan vuorovuosin, esihenkilöbarometri toteutettiin vuonna 2024 kokonaiskeskiarvon ollen 3,9. Sairaalassa on laadittu Henkilöstöstrategia. Vanhan Vaasan sairaalassa toimii moniammatillinen työryhmä,

joka on laatinut Koulutus- ja työnohjausstrategian ja huolehtii vuosittain strategia päivittämisestä. Organisaatiossa on hyvät mahdollisuudet kouluttautua ja kehittää itseään sekä työtään sairaalassa järjestettävillä sisäisillä koulutuksilla että osallistumalla ulkoiisiin koulutuksiin. Hyödynnämme myös eOppivaa sekä Oppiportin ja Terveysportin koulutuksia.

Hyvä hallintotapa edistää läpinäkyvyyttä ja se varmistaa toiminnan eettisyyden ja oikeudenmukaisuuden. Hyvä hallintotapa edellyttää avointa viestintää. Organisaation tulossopimus ja toimintakertomus ovat vuosittain kaikkien saatavilla sairaalan internet sivuilla. Hyvään hallintotapaan liittyy myös sidosryhmät ja avoin viestintä sinne suuntaan.

Organisaation henkilöstöresurssien hallintaa ja työssä pysymistä voidaan edistää arvioimalla ja tiedostamalla henkilöstöresurssien riittävyys muun muassa henkilöstötilinpäätösten, määriteltujen henkilöstövahvuuksien, tulossopimusten ja poikkeustilanteiden suunnitelmien avulla.

Vetovoimaa voidaan lisätä positiivisella näkyvyydellä, myönteisellä työnantajakuvalla, sisäisellä ja ulkoisella viestinnällä (esimerkiksi internetissä ja Instagramissa), oppilaitosyhteistyöllä sekä henkilöstöeduista ja kannustimista tiedottamalla.

Pitovoimaa vahvistetaan hyvällä henkilöstöjohtamisella, työilmapiirin ylläpitämisellä, tasa-arvolla, työterveydellä, koulutusmahdollisuuksilla, työnjaolla, ePassilla, edullisella työpaikkaruokailulla, liikuntatiedoilla, henkilöstöeduilla ja kannustimilla, kilpailukykyisellä palkalla, työaikapankilla ja jousto mahdollisuuksilla, osallistumisella työn suunnitteluun sekä etätöön mahdollistamisella soveltuvissa tehtävissä.

Työelämässä pysymistä erityistilanteissa voidaan tukea työkykyjohtamisella, työn jatkumisen mahdollistamisella myös eläkkeen saavuttamisen jälkeen, sovelletuilla työehtoilla haastavissa tilanteissa, erikseen suunnitelluilla työajoilla ja tehtävillä, varhaisen puuttumisen mallilla, henkilöstökierrolla, yhteistyöllä työterveyden kanssa sekä ajanmukaisilla työvälineillä.

Sosiaalinen jalanjälki

Henkilöstö

Sairaalan tärkein sidosryhmä on henkilöstö. Sairaalan tehtävä on varmistaa henkilöstön turvallisuus, joka on osa sairaalan tuottamien palvelujen laatua ja joka näkyy ulospäin työntekijöistä välittämisenä. Työsuojelun tavoitteena on ehkäistä työtapaturmia, terveyshaittoja, sairauksia ja vammoja.

Työsuojelun yhteistoiminnassa käsitellään keskeisiä terveyteen, turvallisuuteen, työkykyä ylläpitävään toimintaan ja työhyvinvointiin liittyviä tavoitteita ja tekijöitä. Lisäksi hyödynnetään työterveyshuollon tekemiä työpaikkaselvityksiä, joissa on arvioitu ja seurattu toimintayksiköiden tilannetta terveysriskien ja työn turvallisuuden näkökulmasta.

Työturvallisuus ja työhyvinvointi ovat toiminnan luonteen vuoksi jatkuvan seurannan ja kehittämisen kohteita. Sairaalassa on pitkään ollut keskeistä henkilöstön hyvät mahdollisuudet työnantajan tukemaan täydennys- ja lisäkoulutukseen.

Ympäristö

Vanhan Vaasan sairaalan historia ulottuu aina vuoteen 1765 asti, jolloin Ruotsin kuningas Aadolf Fredrik myönsi kiertokirjeessään, että maakuntiin perustettavilla lääninsairaaloilla olisi samat oikeudet kuin Tukholman lääninsairaalaalla. Vuotta myöhemmin pidetyillä valtiopäivillä tehtiin esitys lääninsairaalan perustamisesta myös Pohjanmaalle.

Vanhan Vaasan sairaalaryhmä muodostaa huomattavan sekä kulttuurihistoriallisen, arkkitehtuurisen että maisemallisen kohteen. Alkuperäisen lääninsairaalan rakennuksista muodostuva rakennusryhmä on suojeltu asetuksen 480/85 nojalla. Lisäksi samalla asetuksella varjeltaviksi on asetettu sielullisesti sairaiden vastaanottolaitos sekä päiväkotina toimiva puuhuvila.

Vanhan Vaasan sairaala-alue sisältyy Museoviraston valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY) osana Vanhan Vaasan ja Mustasaaren kirkon aluetta. Valtakunnallisia alueiden käyttötavoitteita koskeva valtioneuvoston 14.12.2017 tekemä ja 1.4.2018 voimaan tullut päätös edellyttää, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta huolehditaan. (Rakennushistoriallinen selvitys, Vanhan Vaasan sairaala, 2020.)

Sairaala-alueen kehittämisessä onkin huomioitu koko ajan kulttuurihistorialliset asiat ja yhteistyötä on tehty niin senaattikiinteistön kuin museoviraston kanssa. Alueella tehtävissä muutostöissä pyritään huomioimaan alueen monimuotoisuus sekä vaikutukset ympäristöön.

Rakennuksia ympäröi myös vuosikymmenien kuluessa kehittynyt rehevä ja monipuolinen puisto kasvillisuus, joka yhdistää alueen arvokkaaksi miljöökokonaisuudeksi. Alkuperäisestä pihajärjestelystä alueella on säilynyt rakennusten välisten pihojen ja ympäröivän puiston suhde toisiinsa nähden. Alueella ei tehdä muutoksia, vaan pyritään kunnioittamaan vanhaa kasvillisuutta sekä pihamaisemaa. Yhteistyötä tässä tehdään senaattikiinteistön, että museoviraston kanssa.

Merkinnällä s-1 suojellulla alueen osalla ympäristö tulee säilyttää. Ympäristön muodostavat pihapiirirakennuksineen, puusto ja muu kasvillisuus. Rakennuksia ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä ja rakennuksissa suoritettavien korjaus-, uudisrakentamis- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennusten kulttuurihistoriallisesti ja ympäristön kannalta merkittävä luonne säilyy. Uudisrakennuksien kohdalla on kiinnitettävä erityistä huomiota, että ne sopeutuvat ympäristöön. (Rakennushistoriallinen selvitys, Vanhan Vaasan sairaala, 2020.)

Alueen monimuotoisuuden säilyttäminen ja kulttuurihistorian vaaliminen edesauttaa henkilöstön hyvinvointia sekä viihtyvyyttä.

Tämän raportin on laatinut kestävän kehityksen työryhmä.

Lisätietoa raportista saa keke@vws.fi

Raportti on hyväksytty sairaalan johtoryhmässä 29.4.2025